

Дмитренко Д.В.

магістр

Соріна О.О.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Запорізька політехніка»

м. Запоріжжя, Україна

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Розвиток України значною мірою залежить від зацікавленості та можливоостей громад у реалізації проєктів місцевого розвитку. Розвиток – це процес перманентних перетворень та змін наявного стану суб'єкту у досконаліший стан з вищими параметрами якісних характеристик, які виникають як накопичений результат зростання відповідних кількісних показників [1].

Підґрунтям розвитку територіальної громади є розробка відповідного стратегічного плану, який поєднує окремі проєкти, встановлюючи єдиний вектор їх реалізації. Напрямок цього вектору задається завдяки встановленню цілей.

Цілі розвитку – це кінцеві орієнтири в різних сферах діяльності громади, досягнення яких є для неї обов'язковим. Вони походять зі стратегічного бачення напрямів розвитку та критичних питань, що потребують узгодження, і утворюють рамки, в яких приймаються рішення щодо розвитку громади.

Всі цілі розвитку поділяються на:

- стратегічні цілі – перший крок в напрямку реалізації візії, що визначають сфери направлення зусиль команди на перспективу розвитку територіальної громади. Базуються на проведених економічних розрахунках та потребах територіальної громади. Для зниження розпорошення ресурсів та збільшення позитивного ефекту розвитку їх кількість повинна бути невеликою (2-5), проте вони повинні охоплювати інтереси всіх верств населення громади;

- операційні цілі – бажаний результат, який необхідно досягти. Являють собою механізм для досягнення стратегічних цілей [2].

Всі цілі формуються на основі попередньо проведеної діагностики стану громади, у тому числі, за допомогою методів анкетування та SWOT-аналізу.

Встановлення ефективних цілей повинно відбуватися за певними правилами. Такими, наприклад, можуть бути критерії SMART, згідно яким:

- цілі розвитку громади мають бути конкретними (формування цілей створює точку відліку для прийняття правильних рішень розвитку території громади та визначає, наскільки ефективно діють суб'єкти економічної діяльності для розвитку громади);

- цілі мають бути вимірюваними (тобто можна було встановити чіткі показники вимірювання досягнення стратегічних цілей);

- дії та рішення, які необхідні для досягнення однієї мети, не повинні перешкоджати реалізації інших цілей (відсутність конфліктів);

- цілі повинні бути реалістичними (тобто досяжними з врахуванням наявних ресурсів та масштабності задуму);

- цілі мають бути обмежені у часі (мати конкретні терміни досягнення) [3].

Формування цілей розвитку територіальної громади проходить в декілька етапів:

- на першому етапі проходить робота зі стратегічного планування (проводиться групою експертів, кількісний склад яких 25-30 осіб, що є спеціалістами в різних галузях господарства);
- на другому етапі проходить аналіз середовища та факторів розвитку територіальної громади (в якості методів зазвичай використовують опитування представників громади та SWOT-аналіз);
- на третьому етапі визначають місію та бачення напрямів розвитку (на основі результатів аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища);
- на четвертому етапі розробляють план дій (в частині терміну реалізації та засобів для їх досягнення);
- на п'ятому етапі проходить громадське обговорення та ухвалення стратегії розвитку громади;
- на шостому етапі здійснюють моніторинг та впровадження (визначаються показники досягнення цілей розвитку).

Розглянемо цілі розвитку громади на прикладі Матвіївської сільської територіальної громади Запорізької області. Основні стратегічні цілі розвитку встановлені по трьом напрямкам:

- розвиток бізнесу (підвищення економічної конкурентоспроможності):

а) стратегічна ціль 1: створення сприятливих умов для ведення малого та середнього бізнесу, розвитку сільськогосподарських виробників та реалізації сільськогосподарської продукції;

Оперативні цілі включають:

1) створення умов для реєстрації бізнесу в закладах Матвіївської сільської територіальної громади;

2) встановлення стимулюючої для бізнесу податкової політики;

3) залучення потенційних інвесторів до ведення бізнесу на території Матвіївської сільської територіальної громади.

б) стратегічна ціль 2: створення розвиненого логістично-транспортного сервісу та створення індустріального парку;

Оперативні цілі:

1) створення логістичного центру;

2) створення індустріального парку.

в) стратегічна ціль 3: створення розвиненого місцевого туризму.

Оперативні цілі:

1) створення сучасної системи інформованості туристів, щодо історії краю, культурних закладів;

2) створення місць відпочинку в Матвіївській сільській територіальній громаді.

- створення комфортних та безпечних умов для проживання населення;

а) стратегічна ціль 4: створення високоякісної системи обслуговування дорожньо-транспортної та комунальної інфраструктури.

Оперативні цілі:

1) створення потужної матеріально-технічної бази комунальної інфраструктури;

2) посилення співпраці із спеціалізованими організаціями – надавачами послуг;

3) благоустрій території.

б) стратегічна ціль 5: надання якісних комунальних послуг.

Оперативні цілі:

1) забезпечення населення якісною питною водою;

2) надання якісних комунальних послуг.

в) стратегічна ціль 6: забезпечення безпеки та громадського порядку.

Оперативні цілі:

1) створення якісної системи відео спостереження;

2) створення сучасного безпекового центру.

г) стратегічна ціль 7: створення сучасного освітньокультурно-спортивного простору.

Оперативні цілі:

1) створення оптимальних умов для забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та середньої освіти;

2) створення умов професійного самовизначення та подальшої самореалізації старшокласників;

3) надання якісних культурних послуг;

4) сприяння розвитку фізичної культури та спорту.

- організація ефективного управління громадою.

а) стратегічна ціль 8: взаємодія населення та влади.

Оперативні цілі:

1) надання якісних адміністративних послуг;

2) надання якісних соціальних послуг.

Таким чином формування цілей є частиною формування стратегічного плану розвитку громади. Зауважимо, що роботи щодо моніторингу реалізації цілей розвитку повинні проводитись постійно, адже цілі можуть змінюватись залежно від впливу зовнішніх та внутрішніх обставин.

Література:

1. Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко. Планування розвитку територіальних громад: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Київ: ТОВ «ВІЕНЕЙ», 2015. 256с.

2. Стратегічні та операційні цілі: веб-сайт. URL: <https://hromada.canactions.com/strategichni-tsili/> (дата звернення 28.10.2023).

3. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку: практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні». DESPRO. Київ. ТОВ «Софія-А», 2012. 88 с.